

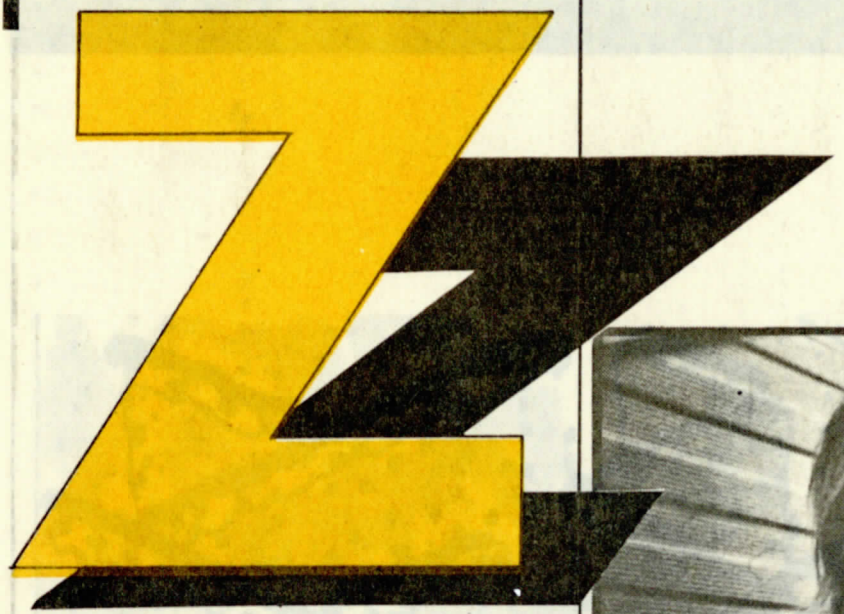
Zaterdag en Zondag
Weekeindbijlage Drents-Groningse Pers

ZZ 2: Zonder alfabet geen krant.
De geschiedenis van ons alfabet.

ZZ Sport: La bruta Bestia Gert Jakobs rijdt zich in beeld, portret van een sportman met karakter.

ZZ Spuit Z11: voor junioren die bij willen blijven: wie de krant leest is slimmer.

ZZ Uit: Amerikaanse organisatie News Hound betaalt grof geld voor amateuropnamen van rampen.

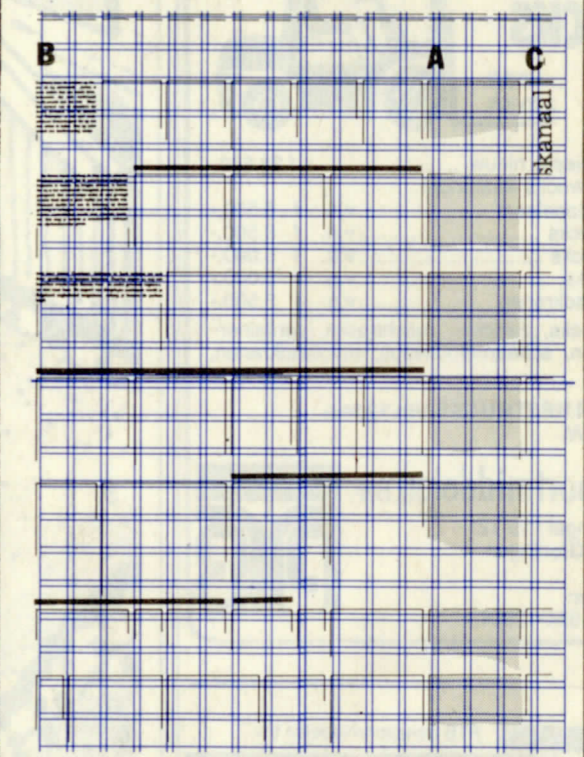
Een nieuwe naam voor de week-
eindbijlage van uw krant. ZZ staat
voor zaterdag en zondag. En het
blijft niet alleen bij een nieuwe
naam maar ook de vormgeving
van de bijlage is vernieuwd: frisser,
moderner, makkelijker en leuker
om te lezen. De oplettende lezer is
de afgelopen dagen op verschillen-
de plaatsen in de krant het bordje
Werk in uitvoering al tegen geko-
men: er wordt gewerkt aan een
beter en mooier uiterlijk van de
krant. Deze nieuwe bijlage is een
van de resultaten van het werk dat
op het ogenblik wordt uitgevoerd.

Er volgen er binnenkort meer.
De nieuwe vormgeving is niet al-
leen noodzakelijk door het samen-
gaan van de uitgeverijen Van der
Veen in Winschoten en de Drents-
Groningse Pers in Emmen. Een
nieuwe aanpak is ook nodig omdat
de samenleving verandert en lezers
van tegenwoordig andere eisen
stellen aan hun krant dan vroeger.
Na een uitgebreid onderzoek onder
onze lezers is komen vast te staan
wat de gemiddelde lezer van zijn
krant verlangt en wij willen aan al

Koos Staal: de kleermaker van een vernieuwde krant

Sinds enkele maanden woont Koos Staal met zijn gezin in... en die werden voorgelegd aan onder meer de...

▼ A. Het fundament van de kran-
tepagina's: basisstramien en pagi-
nastructuur.
C. Smalle vluchtkolom voor pagi-
nagegevens, bijschriften en over-
loop van illustraties.
B. Het grote nieuwsblok strak
verdeeld in kleinere blokken.
A. De brede kolom met gekleurde
of grijze ondergrond voor korte
berichten of rubrieken.

Van onze redacteur
■ **HOGEZAND** - Jachtbouwer
Derk Klein heeft zich verkeken op
het vele werk en de grote verant-
woordelijkheid die het leiden van een

Medewerkers
van de ANWB in
Assen verwerken
de pechgevallen
op het

Natuurlijk avontuur

wat de gemiddelde lezer van zijn krant verlangt en wij willen aan al deze wensen voldoen in de loop van de komende maanden. Vandaag een opvallend begin met een nieuwe bijlage die niet alleen anders is maar ook dikker. Vanaf nu is er elke zaterdag de pagina UIT in deze bijlage met een fijne puzzel, nieuws uit de showwereld en andere luchtige kost. Voor veel jonge lezers is de pagina Spuit Zelf ook nieuw.

Een nieuwe vormgeving van de krant komt niet uit de lucht vallen. Daaraan is meer dan een half jaar gewerkt door journalisten en vormgevers van deze krant die daarbij grote steun gehad hebben van een vakman op dit gebied: Koos Staal.

Op de eerste twee pagina's van ZZ een vraaggesprek met Koos Staal over de achtergronden van deze vernieuwing en aandacht voor de geschiedenis van het alfabet, want zonder letters kan geen krant gemaakt worden.

Sinds enkele maanden woont Koos Staal met echtgenoot Margriet en grijze Schnauzer Bastiaan in een oud herenhuis aan de Rijksstraatweg in Haren. Voordien was er een therapeutenpraktijk uitgeoefend in de woning en daarvoor werden wat verbouwingen gedaan. 'Ik geniet daar nu van, ik heb wat muren laten uitbreken en beschik nu over een ruime studio waar ik prettig uit de voeten kan.'

Koos Staal (35) werd geboren in het Oostgroningse Meeden en bracht zijn jeugd door in Muntendam. Al van kindsbeen af was hij geboeid door allerlei vormen van drukwerk en het was dan ook logisch dat hij na de middelbare school op de afdeling grafische vormgeving van Academie Minerva terecht kwam. Daar kreeg hij onder meer les van Ralph Prins, een van de beste Nederlandse ontwerpers van de laatste tientallen jaren. Hij liep stage bij het bekende bureau Total Design van Wim Crowwel (ook Groninger van huis uit). Total Design maakte o.a. naam met de ontwerpen van drukwerk voor het Stedelijk Museum in Amsterdam en de modernisering van de telefoongidsen van de PTT. Een andere stageperiode deed Koos Staal bij Akzo.

Als afstudeerwerkstuk maakte hij ontwerpen voor het Noorder Dierenpark in Emmen. De directie van de Emmer Zoo was zo onder de indruk van deze ontwerpen dat ze ze kocht en liet drukken. Vanaf dat moment is Staal de 'hofontwerper' van het Noorder Dierenpark. Verleden jaar hingen enkele werkstukken die hij voor de dierenruimte in Emmen maakte op de grote internationale tentoonstelling van grafische ontwerpen in het Tsjechische Brno. Ook drukwerk dat Staal ontwierp voor Radio Noord was daar te zien. Een erkenning voor vakmanschap. "Deze week kreeg ik naar aanleiding van die tentoonstelling een briefje uit Tsjechoslowakije van een man die foto's en handtekeningen van bekende mensen verzamelt. Hij vroeg me een foto met handtekening op te sturen," vertelt Staal lachend.

Opdrachtgevers

De meeste opdrachtgevers van Staal zijn Noordelijke bedrijven en instellingen. Behalve het Noorder Dierenpark en Radio Noord (waar hij verleden jaar een complete huisstijl voor maakte), is hij bezig geweest voor de provincie Groningen waarvoor hij in 1981 de uitgebreide Investeringsgids ontwierp. Verder werkt hij voor de gemeenten Emmen en Winschoten, Nienoord in Leek, het Groninger Museum en niet in de laatste plaats voor uitgever Wolters Noordhoff waarvoor hij vele boeken grafisch verzorgde.

Negen maanden geleden kreeg hij het verzoek na te denken over een nieuwe vorm van deze krant. "Voor het eerst dat ik met een dagblad aan de gang kon. Een heel boeiende opdracht omdat een krant weliswaar moet voldoen aan alle normen die je ook aan andere drukwerken stelt maar wel het ontzettend haastige karakter heeft dat nu eenmaal hoort bij het brengen van het dagelijkse nieuws. Dat laatste maakte het alleen maar tot een grotere uitdaging".

Staal dook in de dagbladenwereld en werkte maanden lang keihard om de specia-

Door Jan van Kooten

le wensen van lezers en journalisten te onderzoeken. Sommige van die wensen lopen nogal uiteen maar in overleg met de redactie en met behulp van uitgebreid onderzoek onder de lezers werden antwoorden gevonden op de meest gestelde vragen. Dat bleek duidelijk toen enkele weken geleden een compleet vernieuwde proefkrant werd vorgelegd aan een aantal groepen uit de lezerskring die daarover, met een oude krant erbij, konden praten. Het oordeel van deze lezerspanels was over de hele linie positief.

Uitgangspunten

"Bij het zoeken naar een nieuwe en modernere vormgeving van de krant zijn we uitgegaan van belangrijke zaken als toegankelijkheid van de pagina's en het makkelijk leesbaar maken van de hele krant. Om dat te bereiken moet je je beperken. Met de moderne technische middelen kun je vrijwel alles bereiken wat je in je hoofd hebt. De kunst is echter om de lezer niet af te schrikken met een overdaad aan elementen. We hebben dus duidelijk gekozen voor een beperkt aantal lettertypes die goed bij elkaar passen en de redactie de kans geven zo veel mogelijk nieuws op een pagina te zetten.

Maar alleen nieuws is niet genoeg om een lekkere krant te maken. Daarbij heb je foto's en andere illustraties nodig. Die krijgen in de nieuwe krant meer ruimte. Wat ons van meet af aan voor ogen stond was een heldere, wat strenge en een beetje brutale krant te maken die de lezer als een welkome vriend in huis wil hebben".

Aan de nieuwe krant ligt een strenge basis ten grondslag. Elke pagina is verdeeld in zestien smalle kolommetjes die per twee of drie samengevoegd kunnen worden voor de breedte waarop de tekst gezet wordt. Op elke pagina blijft een smal kolommetje over voor de pagina-aanduiding, de datum en soms voor foto-onderschriften. Dat kolommetje is een soort wegwijzer door de hele krant.

"Op die basis hebben we in een vroeg stadium een aantal proefpagina's gemaakt. Daarover is uitgebreid gepraat en we bemerkten toen dat alleen eenvoud en strengheid niet genoeg is om de lezer te boeien. Als volgende stap hebben we toen illustratiemateriaal op een spannende manier in de pagina's opgenomen. In een tijd waarin de lezer meer en meer gewend raakt zich met behulp van beelden te informeren kan een grafisch medium als een dagblad niet achter blijven bij die ontwikkelingen en zal ook op de krantpagina's visueel geweld gebruikt moeten worden".

Er werden nieuwe proefpagina's gemaakt

en die werden voorgelegd aan onder meer de Britse opmaakdeskundigen Peter Sullivan en Duncan Mill. Sullivan is illustrator/vormgever bij de Sunday Times, Duncan Mill heeft een eigen ontwerp bureau en werkt voor verschillende Europese bladen. Hij ontwerpt vooral voor The Observer. Beide Britten gaven aanvullende aanwijzingen die resulteerden in een nieuwe serie proefpagina's waarover iedereen het eens was: zo moest de nieuwe krant worden.

"Daarna is er een complete proefkrant gedrukt die voorgelegd is aan een aantal lezers. Die besprekingen waren heel vruchtbaar en de kleinigheden waarop die lezers nog kritiek hadden zijn nu verwerkt in het ontwerp. De nieuwe krant kan nu stap voor stap gemaakt worden zodat snel een frisse, heldere en zakelijke krant bij de lezers thuis bezorgd wordt.

Begeleiding

In de eerste maanden dat de krant in een nieuwe vorm wordt gemaakt houdt Koos Staal als geestelijk vader van het ontwerp de vinger aan de pols om de journalisten die aan de krant werken te helpen. "Dat is nodig omdat we in West Europa en eigenlijk nergens in de wereld, een traditie hebben in het maken van kranten. Dat willen wij hier in het Noorden van Nederland nu veranderen. Echte vormgevers komen bij de kranten pas de laatste jaren om de hoek kijken. We hebben nu zo veel meer mogelijkheden door moderne technieken. En de lezer heeft gewoon recht op een krant die goed geschreven is en in een makkelijk toegankelijke vorm gegoten is".

De krant is in de meeste gezinnen een graag geziene gast. Er wordt naar uitgekeken en als de krant zich niet aan zijn afspraak houdt en dus te laat komt, kan hij boze gezichten verwachten. Het is de taak van de krant al het nieuws uit de omgeving en van heinde en verre bij de lezer thuis te brengen. Zo vlug mogelijk en zo goed mogelijk. En als de krant dan eenmaal binnen is moet het ook makkelijk en eenvoudig zijn om het nieuws en alle andere verhalen te lezen.

Dat kan door begrijpelijke taal te gebruiken maar ook de opmaak, de vormgeving van de krant, speelt daarbij een belangrijke rol. Die vormgeving is al jarenlang onderwerp van diepgaande studie over de hele wereld. Want in elk land verschijnen kranten en willen mensen van hun krant te weten komen wat er gebeurt. Ondanks de groei van radio en tv, twee nieuwe media van de twintigste eeuw. Die hebben namelijk als nadeel dat ze erg vluchtig zijn: een radioprogramma kun je niet nog eens terugroepen, een tv-uitzending is af-

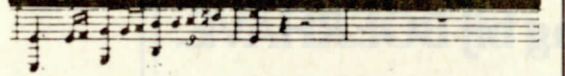
gelopen aan het eind. De krant kun je lezen op elke plaats en op het moment dat je dat zelf schikt. Je kunt hem een dag bewaren voor de grotere stukken of er knipsels uithalen. In de strijd tegen de nieuwe media moeten kranten wel meegaan met hun tijd. Vandaar de uitgebreide onderzoeken naar de vormgeving van dagbladen. Een van de meest vooraanstaande specialisten op dit gebied is prof. Mario Garcia uit de Verenigde Staten. Hij geeft onder meer colleges aan het Poynter Institute for Media Studies en heeft meegewerkt aan het moderniseren en verbeteren van de opmaak van tientallen dagbladen in Noord en Zuid Amerika en in Europa. Hij zegt dat het belangrijk is de lezer aan de hand mee te nemen door de pagina's: elke pagina moet daarvoor duidelijk georganiseerd worden. Elk artikel moet eenvoudig toegankelijk zijn, de lezer moet meteen weten waar hij moet beginnen te lezen en de volgorde van de onderdelen op de pagina dient logisch te zijn.

Een andere deskundige op het gebied van de vormgeving van kranten is de Brit Edwin Taylor die hielp bij het moderniseren van dagbladen in onder meer het Verenigd Koninkrijk, Maleisie en Zuid Afrika. Hij komt tot de slotsom dat de lezer in het laatste kwart van de twintigste eeuw een totaal andere lezer is dan die van enkele tientallen jaren geleden. In onze tijd worden we gevraagd en ongevraagd voorzien van grote stromen informatie. Uit onderzoek is gebleken dat de lezer kieskeuriger wordt, hij heeft in het algemeen minder tijd en wil het nieuws daarom sneller kunnen verwerken. Daarbij zijn illustraties in vele vormen onontbeerlijk. Journalisten van deze krant hebben in het recente verleden bij Mario Garcia en Edwin Taylor, maar ook bij andere bekende ontwerpers als Peter Sullivan en Duncan Mill, colleges gevolgd over de opmaak en de aankleding van de krant. De daarbij opgedane ervaringen worden in de nabije toekomst in de krant verwerkt om uw dagblad nog beter te maken.

Natuurlijk avontuur

Door Luuk Groenendijk

Muziek

Scheepvaart

GROTE VAART

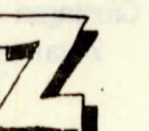
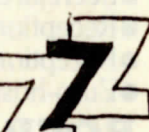
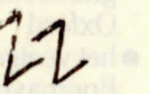
ALPHACCA 18 te Rotterdam, AVANTI 18 te E-835 nrw Midway nr San Francisco, BRAGE NORDIC 19 te Stenungsund, BREDA 18 Tamano nr Los Angeles, BROERE AQUAMARINE 18 75 ono Augusta nr Lamaca, BROERE EMERALD 19 te Ventspils verw

3

4

- ▲ Enkele details van de nieuwe vorm zoals u die over enige tijd dagelijks in de krant aantreft.
1. Het begin van elk bericht wordt gemarkeerd met een ■
 2. Bijschriften beginnen met een ▲ wijzend naar de foto.
 3. Vignettes van rubrieken, eenvoudig en toch leuk.
 4. Rubrieken vragen om een eigen vorm.
 5. Datumaanduiding op de voorpagina.

▲ Enkele schetsen voor het ZZ-vignette voordat de gekozen vorm gevonden werd.

